

A Legfelsőbb Bíróság a Dr. Gerencsér Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Gerencsér Ferenc ügyvéd) által képviselt **T. T. Korlátolt Felelősségű Társaság felperesnek**, a Derkovics és Frank Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Derkovics Zsófia ügyvéd) által képviselt **F. F. A. Szolgáltató Korlátolt Felelősségű Társaság alperes** ellen kártérítés megfizetése iránt a Budai Központi Kerületi Bíróságnál 12.P/g.XI.20.497/2004. szám alatt megindított perében a Fővárosi Bíróság által 2007. június 6-án hozott 1.Gf.75.794/2006/7. számú ítélet ellen a felperes részéről 69. sorszám alatt benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Legfelsőbb Bíróság a Fővárosi Bíróság 1.Gf.75.594/2006/7. számú jogerős ítéletének felülvizsgálati kérelemmel támadott rendelkezéseit hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg az alperesnek 52.800 (ötvenkettőszernyolcszáz) Ft felülvizsgálati eljárási költséget.

Az ítélet ellen további jogorvoslatnak nincs helye.

I n d o k o l á s :

A jogerős ítéletben megállapított, és a felülvizsgálati kérelem elbírálása szempontjából irányadó tényállás szerint az alperes a 2000. január 19-én kelt megbízási szerződésben megbízta a felperest, hogy az 1999. gazdasági évtől kezdődően öt évig lássa el az alperes könyvvizsgálói feladatait. A Magyar Könyvvizsgálói Kamara által kiadott, a könyvvizsgálói megbízások feltételeire vonatkozó szerződésminta szerint a peres felek 2001. május 31-én újabb szerződést írtak alá, amelyben jogviszonyukat újraszabályozták. A felperes kötelezettségeit a felek a szerződés 2.6. pontjában a gazdasági társaságokról szóló 1997. évi CXIV. törvény (régi Gt.) 42. §-ára utalással határozták meg. A szerződés 3.1. pontja értelmében a munka elvégzéséért a felperest megillető könyvvizsgálati díj 2001. évre 44.000 Ft/hó+ÁFA volt azzal, hogy a könyvvizsgálati díj összege a mindenkorin infláció mértékével automatikusan változik. A felperes a könyvvizsgálati tevékenységért járó díjat az alperes felé negyedévente számlázta ki. Az alperes a felperes által 2003. év első és második negyedévére kiállított számlákat nem egyenlítette ki.

Az alperes 2003. március 31-én tartott taggyűlésen meghozott 1/2003.-2/2003. (III. 25.) számú határozataiban felhatalmazta az alperes ügyvezetőjét arra, hogy a felperessel kötött könyvvizsgálói szerződést felbontsa, és egy másik könyvvizsgálóval új szerződést kössön. Az alperes ügyvezetője a szerződést 2003. március 31. napjával mondta fel, a felmondó levél 2003. április 17-én került átadásra a felperesnek. A felperes 2003. április 18-án kelt válaszlevelében kifejtette, hogy érthetetlen a felmondás szóbeli indokolása, amely szerint az alperes egy konzorcium keretében kívánja a továbbiakban a könyvvizsgálatot megoldani, ennek ellenére a munkakapcsolat átszervezését nem akadályozza meg, az egyoldalú felmondás következményeit viszont érvényesíti. Tájékoztatta az alperest arról is, hogy a 2002. gazdasági évről készülő éves beszámoló auditálási eseményei, az adatszolgáltatás és a Standardok által meghatározott ellenőrzési fázisokhoz szükséges alátámasztó anyagok rendelkezésre bocsátásának csúszása miatt már kisebb késésben vannak.

A felperes ezt követően közölte az alperessel, hogy könyvvizsgálati tevékenységét csak a 2003. évben kiállított számlái kiegyenlítését követően folytatja. A felek a fejléc szerint 2003. május 30-án, a megbeszélésről készült feljegyzés dátuma alapján 2003. május 29-én megbeszélést tartottak, amelyben rögzítették, hogy a felperes felfüggesztette a tevékenységét. Az alperes a 2003. év első negyedévére vonatkozó számlát még hajlandó volt megfizetni, a második számla kiegyenlítését azonban megtagadta.

2003. április 1-jétől az alperes cégnyilvántartásba bejegyzett könyvvizsgálója a M. Sz. H. Kft., az új könyvvizsgáló feladata volt többek között a 2003. évi beszámoló könyvvizsgálati véleményezése is. Az alperes új könyvvizsgálója elvégezte a 2002. gazdasági évről készült éves beszámoló utólagos auditálását, ezért az alperes 825.000 Ft könyvvizsgálati díjat fizetett a részére.

A felperes módosított keresetében kérte, hogy a bíróság kötelezze az alperest 382.500 Ft könyvvizsgálati díj, továbbá 1.711.433 Ft kártérítés megfizetésére. A kártérítési követelését azzal indokolta, hogy az alperes jogellenes felmondása folytán elesett a 2003. július 1-je és 2006. december 31-e között esedékes könyvvizsgálati díjtól.

Az alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte, és viszontkeresetet terjesztett elő, amely arra irányult, hogy a bíróság kártérítés címén kötelezze a felperest 726.000 Ft, illetve 99.000 Ft könyvvizsgálati díjkülönbözet megfizetésére.

Az elsőfokú bíróság 58. sorszámú részítéletében a felperes keresetét elutasította, és kötelezte a felperest, hogy rójon le 102.700 Ft kereseti illetéket.

Ítéletének indokolásában utalt a régi Gt. 41. §-ára, a cégnyilvántartásról, a cégnyilvánosságról és a bírósági cégeljárásról szóló 1997. évi CXLV. törvény (Ctv.) 7. §-ára, 12. §-ára, 29. §-ára, s kiemelte, hogy ezek a jogszabályi rendelkezések nem érintik a cég és a könyvvizsgáló között létrejött szerződés érvényességét. A bíróság ezért nem adott helyt annak a felperesi bizonyítási indítványnak, hogy a bíróság derítse fel a megbízási szerződés felmondásának hátterét.

A bíróság a 2001. május 31-én kötött szerződés tartalma alapján arra a meggyőződésre jutott, hogy bár a felek közötti jogviszony folytonos, a 2001. május 31-án aláírt megállapodás teljes körűen újraszabályozta a peres felek jogviszonyát, a korábbi szerződés érvényesülésének nem hagyott teret. Ezért a felek közötti megbízási jogviszonyt a 2001. május 31-én kötött megbízási szerződés tartalma alapján bírálta el. Megállapította, hogy e szerződésben a felek a felmondás jogát nem korlátozták, ezért az alperes felmondása nem volt jogszabálysértő. Ebből a szempontból nem tulajdonított jelentőséget annak, hogy a taggyűlés visszahívta-e a könyvvizsgálót, mert álláspontja szerint ennek csak a cég belső jogviszonyában van jelentősége.

A rendelkezésre álló adatok alapján a bíróság a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (Ptk.) 207. §-ára figyelemmel azt állapította meg, hogy a felek akarata a beszámoló könyvvizsgálatára és arról jelentés elkészítésére irányult. A könyvvizsgálói feladat egy-egy gazdasági évre (naptári évre) terjedt ki. A feladatot azonban a könyvvizsgáló a következő év május 31-ig volt köteles elvégezni, miután a cégnek addig az időpontig kellett a beszámolót elkészítenie, véleményeztetnie és letétbe helyezni. A megbízási díj a könyvvizsgálatért járt, amely nem a gazdasági év alatt volt elvégezhető, hanem az átnyúlt a

következő évre. Úgy ítélte meg az első fokú bíróság, hogy a felperes által a 2003. év első két negyedévében kifejtett tevékenység a 2002. évi beszámoló záradékolása érdekében történt, ezért a felperes 2003. évre már nem követelhet díjat, mert a 2003. évi beszámoló záradékolása érdekében még nem fejtett ki munkát. A felperes kártérítési igényét sem találta megalapozottnak az elsőfokú bíróság, mert arra a következtetésre jutott, hogy az alperes felmondása jogszerű volt. E körben azt vette figyelembe - a 3/2006. Polgári Jogegységi Határozatra hivatkozva -, hogy minden olyan indokot alapos okként kell elfogadni, amely ésszerű magyarázatot ad a megbízó döntésére. Az alperes peren kívül azt hozta fel indokolásul, hogy egy konzorcium keretében kívánja megoldani a könyvvizsgálatot, a perben pedig úgy nyilatkozott, hogy elégedetlen volt a felperes munkájával, hozzáállásával, felkészültségével. Emellett az alperes ügyvezetőjének előadása szerint valóban úgy tűnt, hogy a filmes szakmában megvalósulhat egy konzorcium, de ez később nem jött létre, ennek keretében ismerte meg az új könyvvizsgálót. Az első fokú bíróság rámutatott arra is: az alapos indok nélküli felmondás is csak olyan károk megtérítésére szolgáltathat alapot, amelyek a megbízás felmondásával okozati összefüggésben keletkeztek. A felperes által érvényesített, a hátralévő 3,5 évre vonatkozó jövedelem kiesés a felmondással közvetlen okozati összefüggésben nem áll. E körben nem tulajdonított jelentőséget a felperes arra vonatkozó előadásának, hogy elvesztette a további megbízóit és újakat nem tudott megnyerni. Ez ugyanis - az első fokú bíróság álláspontja szerint - bekövetkezhett a felperes magatartása, a piac alakulása, egyéb tényezők miatt is. Emellett a jövedelem megszerzése érdekében a felperesnek tevékenységet is kellett volna kifejtenie.

Az elsőfokú bíróság a 63. sorszámú ítéletével az alperes vizontkeresetét is elutasította, és kötelezte a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek 12.000 Ft perköltséget

A mindkét fél fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az 58. sorszámú részítélet és a 63. sorszámú ítélet elleni fellebbezések kapcsán indult ügyek egyesítését rendelte el. Az 1.Gf.75.794/2006/7. számú ítéletében az elsőfokú bíróság ítéletét azzal hagyta helyben, hogy a részítéletet megváltoztatta, és kötelezte az alperest, fizessen meg a felperesnek 318.750 Ft-ot és ennek az összegnek az ítéletben rögzített mértékű kamatait, továbbá 12.355 Ft másodfokú perköltséget. Egyebekben a részítéletet helybenhagyta. Kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 20.918 Ft másodfokú perköltséget.

A másodfokú bíróság a felperes fellebbezését részben alaposnak, az alperes fellebbezését alaptalannak találta. Úgy ítélte meg, hogy az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, és annak

jogi indokaival is túlnyomórészt egyetértett. A másodfokú bíróság is arra a következtetésre jutott, hogy az alperes felmondása jogszerű volt, miután a Ptk. 483. §-ának (1) bekezdése alapján - a jogviszony bizalmi jellege miatt - a megbízott bármikor, bármilyen okból azonnali hatállyal felmondhatja a megbízási szerződést. A Ptk. 483. §-ának (3) bekezdése értelmében, figyelemmel a 3/2006. számú polgári jogegységi határozatra is, a felperes kártérítésre csak akkor lenne jogosult, ha a szerződés felmondása az alperes részéről alapos indok nélkül történt volna. A másodfokú bíróság úgy ítélte meg, hogy az elsőfokú bíróság a bizonyítékok okszerű mérlegelésével jutott arra a következtetésre, a felmondás alapos okból történt meg. A másodfokú bíróság rámutatott, hogy a megbízási szerződés bizalmi viszonyt feltételez, miután az alperes cég könyvvizsgálatára irányult, így alapos oknak minősül az adott helyzetben az is, ha az alperes a felperes könyvvizsgáló tevékenységével való elégedetlensége miatt úgy határoz, hogy a jövőben másként fogja könyvvizsgálatát biztosítani.

A másodfokú bíróság szerint azonban az elsőfokú bíróság tévedett akkor, amikor arra az álláspontra helyezkedett, hogy a felperest 2003. évre könyvvizsgálati díj nem illeti meg. A perbeli szerződés 1.1. és 2.6. pontja alapján ugyanis nyilvánvaló, hogy a felperes havi díjfizetés ellenében folyamatos könyvvizsgálói tevékenység elvégzésére vállalt kötelezettséget, amelynek csak része volt az éves beszámoló könyvvizsgálata, illetve arról könyvvizsgálói jelentés elkészítése. A könyvvizsgáló feladatait a felek a régi Gt. 42. §-ára utalással határozták meg, amelynek értelmében a felperesnek folyamatos ellenőrzési és rendelkezésre állási kötelezettsége is volt, s ezt maga az alperes is elvárta. A rendelkezésre álló adatok alapján a másodfokú bíróság megállapította, hogy a felperes a felmondás kézhezvételéig, 2003. április 17-ig, sőt, az alperes kérésére 2003. május 30-ig folytatta könyvvizsgálati tevékenységét. Ezért a felperes 2003. április 17-ig a szerződés teljesítése alapján a szerződés szerinti könyvvizsgálati díjra jogosult. Miután azonban a felperes a szerződés felmondását követően is eljár az alperesnél könyvvizsgálóként, erre az időszakra a megbízási nélküli ügyvitel szabályai szerint tarthat igényt díjazásra. A másodfokú bíróság a felperes eljárását - a Ptk. 485. §-ának (1) bekezdése alapján - helyénvalónak tekintette, annak megállapítása mellett, hogy az alperes elvárta a felperestől a 2002. év zárásának elvégzését annak ellenére, hogy tudta, erre a felperesnek az új könyvvizsgáló megbízása folytán már nincs lehetősége. A Ptk. 486. §-ának (2) bekezdésére hivatkozva a másodfokú bíróság úgy foglalt állást, hogy a felperest a megbízott jogai megillették arra az időszakra is, amikor már megbízási nélküli ügyvivőként járt el, így díjazásra tarthat igényt a 2003. április 17-től május 30-ig terjedő időszakra is.

A megbízási díj mérséklésére nem látott lehetőséget, mert megállapítása szerint a felperest a díj nem az éves záradékolásért illette meg, hanem valamennyi könyvvizsgálói tevékenysége alapján.

A jogerős ítélettel szemben a felperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, amely a jogerős ítélet hatályon kívül helyezésére és a felperes keresetének teljes egészében történő helytadásra irányult.

A felperes álláspontja szerint a másodfokú bíróság az ügy érdemére kihatóan megsértette a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (Pp.) 163. §-ának (1) bekezdésében, és 206. §-ának (1) bekezdésében foglaltakat, amikor iratellenesen azt állapította meg, hogy az alperes felmondása alapos okkal történt. A másodfokú bíróság szerint alapos oknak minősül, ha a megbízó a megbízott könyvvizsgáló tevékenységével elégedetlen. A perbeli bizonyítási eljárás során azonban kiderült, hogy sem a felmondásban, sem a peres felek azt követő egyeztetései, vitái során nem merült fel az alperes részéről olyan észrevétel vagy megnyilatkozás, hogy a felperes munkájával elégedetlenek voltak. Az alperes által becsatolt jegyzőkönyv is úgy fogalmaz, hogy a "megváltozott körülményekre tekintettel" javasolja az ügyvezető a felmondást.

A felperes érvelése szerint a felmondás szempontjából az alperes ügyvezetőjének nyilatkozata az irányadó, aki a 28. sorszámú jegyzőkönyv 6. oldalán előadta: nem szakmai okból kívánta az alperesi cég felmondani a szerződést, az indok a konzorcium lehetősége volt. Ugyanezen jegyzőkönyv 11. oldalán az alperes ügyvezetője kijelentette, nem a minőségi kifogás miatt mondta fel az alperes a szerződést.

A felperes hangsúlyozta: azt a felülvizsgálati eljárásban már nem lehet vitatni, hogy történt-e bizalomvesztés, ugyanis ez a bírói mérlegelés körébe tartozik. Az iratellenesség ott lelhető fel, hogy a bíróság arra az álláspontra helyezkedett: a bizalomvesztés és a felmondás között ok-okozati összefüggés áll fenn. Az előzőek szerint az alperest nem a bizalomvesztés, hanem egy másik szerződés megkötésének a lehetősége indította a felmondásra. Ezért érdektelen az is, hogy fennállt-e a bizalomvesztés, mert nem ez a körülmény vezetett a szerződés felmondásához. Figyelemmel arra, hogy az alperes más, alapos oknak tekinthető felmondási okra nem hivatkozott, nem állapítható meg, hogy a felmondás alapos okkal történt.

Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérte.

Annak indokaként előadta, hogy a felperes a szerződésből eredő feladatait nem volt képes a megfelelő szakmai felkészültséggel ellátni, s ez a tényező vezetett a bizalomvesztéshez, ami alapos indokot szolgáltat a szerződés felmondásához. Kiemelte, hogy alapos

okként kell elfogadni minden olyan indokot, amely elfogadható és ésszerű magyarázatot ad a megbízó döntésére, s ennek az alapos oknak a fennálltát az alperes ügyvezetőjének, illetve könyvvizsgálójának tanúvallomásai megfelelően alátámasztják.

Mindezekre tekintettel a bíróságok helyesen állapították meg, hogy a felmondás jogszerűen és alapos okból történt meg, így a felperes kártérítésre nem tarthat igényt.

A Legfelsőbb Bíróság a Pp. 275. § (2) bekezdése alapján a jogerős határozatot csak a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta felül.

A felülvizsgálati kérelem nem alapos az alábbi indokok miatt.

A Pp. 206. §-ának (1) bekezdése alapján, a bíróság a tényállást a felek előadásának és a bizonyítási eljárás során felmerült bizonyítékoknak egybevetése alapján állapítja meg; a bizonyítékokat a maguk összességében értékeli, és meggyőződése szerint bírálja el. Ptk. 483. §-ának (3) bekezdése szerint, ha a megbízás felmondása alapos ok nélkül történt, az okozott kárt meg kell téríteni, kivéve, ha a megbízás ingyenes volt, és a felmondási idő elegendő volt ahhoz, hogy a megbízó az ügy intézéséről gondoskodhassék.

A felülvizsgálati kérelem elbírálása szempontjából eldöntendő kérdés az volt, hogy megalapozott-e a jogerős ítéletnek az a megállapítása, miszerint az alperes alapos okból mondta fel a megbízási szerződést. Az alapos ok fennállásának megállapításakor a bíróság a perbeli bizonyítékokat azok tartalmának megfelelően értékelte-e, s az abból levont következtetése megfelel-e a logika szabályainak. Ehhez képest alapos-e a felperesnek a megbízási szerződés jogellenes felmondására alapított kártérítési igénye.

A felperes állítása szerint a jogerős ítélet iratellenesen állapította meg, hogy az alperes bizalomvesztése és a megbízási szerződés felmondása között ok-okozati összefüggés áll fenn.

A felülvizsgálati bíróság megállapítása szerint tény, hogy a felek a jogviszonyuk elbírálására irányadó 2001. május 31-én megkötött szerződésükben a felmondás jogát nem korlátozták, azaz nem határozták meg, milyen esetekben illeti meg a megbízót és a megbízottat az azonnali hatályú felmondás joga. Ezért - figyelemmel a 3/2006. Polgári Jogegységi Határozatban foglaltakra is - bármilyen olyan indokot alaposnak kell tekinteni, amely az adott

körülmények között elfogadható és ésszerű magyarázatot ad a felmondásra.

Nem felel meg az iratok tartalmának a felperesnek az az állítása, amely szerint az alperest nem a bizalomvesztés motiválta a szerződés felmondásakor. Az alperes ügyvezetőjének előadása szerint: "... felmerült egy olyan lehetőség, hogy szakmai konzorcium tagjai lehetünk, ami sajnos nem jött létre, azonban ez azzal kecsegtetett, hogy kellő szakmai felkészültséggel rendelkező szakemberek szolgáltatásait vehetjük igénybenem szakmai okokból kívántunk a felperesnek felmondani, én igyekeztem jó viszonyt kialakítani a felperessel, nem akartam minősíteni az ő munkáját, hiszen én nem vagyok könyvvizsgáló azonban azt gondoltam, hogy ha már jelentős pénzt kell kifizetni, akkor legyen olyan, akivel mi megfelelően tudjuk a kapcsolatot tartani. Mint ahogy már mondtam, a konzorcium lehetősége miatt került sor a felmondásraNem jeleztünk minőségi kifogástnem is emiatt mondtunk fel, azonban megtehettük volna, mert találtunk volna" (A 2005. június 3-án megtartott tárgyalás 28. sorszámú jegyzőkönyve, 6. oldal, és 11. oldal 10. bekezdés). S. M. - az alperes főkönyvelője, akinek javaslatára kötött az alperes megbízási szerződést a felperessel - tanúvallomásában szintén előadta, hogy a felperessel nem sikerült megfelelő munkakapcsolatot kialakítani, a neki feltett kérdésekre vagy nem adott választ, vagy nagyon későn válaszolt (32 sorszámú jkv. 6. oldal). Az előzőekből, s az alperesnek az eljárás során végig következetesen és a tanúk vallomásával egybehangzóan hangsúlyozott álláspontjából megalapozottan vonható le az a következtetés, hogy a felperessel nem volt megfelelő a munkakapcsolatuk, gyakorlatilag nem voltak vele megelégedve. Az eljárás adatai alapján nyilvánvaló, hogy a konzorciumhoz való csatlakozás terve nem a felperes tevékenységétől függetlenül kialakult döntés volt az alperes részéről, hanem éppen a felperessel kapcsolatos kifogások folytán szándékozott kihasználni az alperes ezt a lehetőséget.

Mindezekre tekintettel az ügyben eljáró bíróságok megalapozottan, s nem okszerűtlenül jutottak arra a meggyőződésre, hogy a felmondás tényleges oka a bizalomvesztés volt, bár a felmondás okaként - a fentebb, a 28. sorszámú jegyzőkönyvből idézett okokból - a konzorcium tervezett felállítását jelölte meg az alperes. A bizalomvesztés pedig a megbízási felmondására alapos oknak minősül, ezért az alperes részéről nem állapítható meg olyan jogellenes magatartás, amely a felperes kártérítési igényét megalapozná (Ptk.483. § (3) bekezdés).

A kifejtettekre figyelemmel a Legfelsőbb Bíróság azt állapította meg, hogy az alperes által a felülvizsgálati kérelmében hivatkozott okból a jogerős ítélet nem jogszabálysértő, ezért a jogerős ítélet felülvizsgálati kérelemmel támadott rendelkezéseit hatályában fenntartotta a Pp. 275. §-ának (3) bekezdése alapján.

A felperes az eredménytelen felülvizsgálati kérelme folytán a Pp. 78. §-ának (1) bekezdése alapján tartozik viselni a felülvizsgálati eljárással felmerült költségeket, amely a felperes által lerótt felülvizsgálati eljárás illetékből, továbbá az alperes jogi képviselőjének a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. §-ának (2), (5) és a 4/A. § (1) bekezdése szerint 1.775.183 Ft felülvizsgálati érték alapulvételével megállapított munkadíjból áll.

Budapest, 2008. április 29.

Dr.Murányi Katalin sk. a tanács elnöke
Dr.Török Judit sk.előadó-bíró
Váradi Károlyné dr. sk. bíró